

Raport z wykonanych prac w ramach realizacji projektu „Utworzenie sektorowej Rady ds. Kompetencji sektora handlu”, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (POWR.02.12.00-IP.09-00-006/18) o nr POWR.02.12.00-00-SR15/18.

Wykonawca	NTW Studio Łukasz Piotr Krawcewicz, ul. Trzy Lipy 35, 11-400 Kętrzyn,
Zadanie	Zadanie 5.2 „ Przeprowadzenie szczegółowych konsultacji, opracowanie raportów i rekomendacji”
Za okres	Lipiec – Wrzesień 2020

Wprowadzenie

Przedstawiany raport jest trzecim z cyklu 6, jakie zostaną zrealizowane w ramach projektu *Utworzenie Sektorowej Rady ds. Kompetencji Sektora Handlu, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (POWR.02.12.00-IP.09-00-006/18)*.

Raport przedstawia sytuację sektora handlu. Należy zaznaczyć, że raport powstał w okresie trwania pandemii COVID-19, która determinuje szereg zachodzących w nim procesów. Raport utworzono w oparciu o zastane dane statystyczne dotyczące bieżącego stanu sektora, artykuły prasowe w mediach elektronicznych i drukowanych, opracowania branżowe oraz konsultacje prowadzone metodą panelową w kręgu przedstawicieli handlu skupionych w Radzie Sektorowej ds. Kompetencji w Handlu jak też spoza jej gronem. Przedmiotem niniejszego materiału jest przedstawienie wyników przeprowadzonych analiz i konsultacji dotyczących zapotrzebowania na kompetencje i kwalifikacje pracowników sektora handlu w analizowanym okresie lipca do września 2020 roku.

Raport ma za zadanie:

- przedstawienie procesów toczących się, w analizowanym okresie, na rynku pracy sektora handlu,
- wskazanie bieżących trendów w zakresie rynku pracy handlu.

Uwagi odnośnie źródeł danych

Z uwagi na perturbacje wywołane przez pandemię Covid-19, w analizie nie uwzględniono publikowanych przed marcem 2020 długoterminowych prognozy dla rynku pracy, takie jak na przykład Barometr Zawodów 2020 [Barometr zawodów 2020]ⁱ. Wykorzystano natomiast, opisujące wielkość i dynamikę handlu, dane statystyczne z lat 2018 – 2019, jak również też dane przedstawiające stan sektora w poprzednich kwartałach 2020 roku. Pozwalają one na ujęcie, w szerszej perspektywie czasowej, przemian zachodzących w przedsiębiorstwach sektora, co czyni je użytecznymi dla niniejszego opracowania.

Niniejsza analiza opiera się również na wynikach, prowadzonych w miesiącach lipiec – wrzesień 2020, prac Sektorowej Rady ds. Kompetencji w Handlu jak też wchodzących w jej skład Branżowych Grup Roboczych ds. kompetencji przyszłości oraz ds. badań. W opracowaniu skorzystano też z branżowych raportów i artykułów, publikowanych od czerwca do września 2020 w mediach drukowanych i elektronicznych. Skorzystano również z udzielanych w tym samym okresie wypowiedzi i opinii zebranych wśród grona ekspertów i przedstawicieli organizacji grupujących podmioty sektora handlu. Wśród takich organizacji można wymienić między innymi Polską Izbę Handlu, skupiającą właścicieli około 30 tysięcy podmiotów handlowych różnej wielkości; Francusko-Polską Izbę Gospodarczą, zrzeszającą między innymi przedsiębiorstwa handlowe oraz firmy produkcyjne posiadające działy handlowe, jak również Krajową Izbę Gospodarczą, zrzeszającą szereg organizacji branżowych związanych z handlem.

Analiza rynku pracy sektora handlu

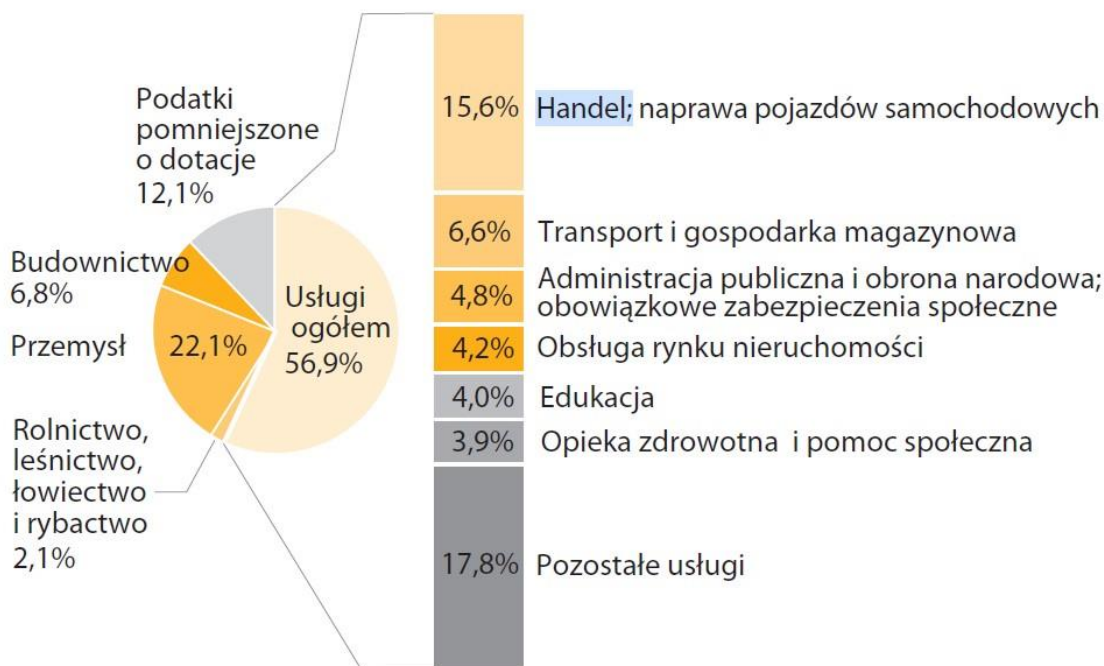
Zapewniając sprawną dystrybucję dóbr i usług, handel stanowi jedną z najważniejszych aktywności ekonomicznych człowieka i tworzy największy sektor w każdej gospodarce. Działalność handlowa przenika wszystkie sektory gospodarki i łączy je siecią wzajemnych powiązań o charakterze globalnym. W Polsce, według udostępnianych przez GUS danych za rok 2019 r., w sektorze handlu pracowało ponad 2 360 000 osób, czyli 14,8% ogółem pracujących w kraju [GUS BDL: 2019]ⁱⁱ.

Należy zaznaczyć, że co do formy własności tylko niezwykle mała liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność handlową należy do Skarbu Państwa lub władz samorządowych. Wynikająca z tego tytułu samodzielność właścicieli podmiotów handlowych i brak bezpośredniego wpływu państwa na ich decyzje, stanowi bezpośredni wyraz gospodarki wolnorynkowej.

Sektor handlu tworzy niebagatelną część dochodu narodowego. W roku 2019 przedsiębiorstwa handlowe, generowały łącznie 15,6% polskiego PKB. Miejsce handlu w strukturze tworzenia PKB przedstawiono na rysunku poniżej.

Rys. nr 1. Udział handlu w PKB w roku 2019.

Struktura tworzenia PKB w 2019 r. (ceny bieżące)

Źródło: GUS 2020, Polska w liczbach 2020, Warszawa 2020.

Należy dodać, że przedstawione dane na temat udziału handlu w tworzeniu PKB mogą być prawdopodobnie jeszcze wyższe. Wynika to z nieujmowania w statystyce GUS wyników firm produkcyjnych czy usługowych, które również posiadają działy handlowe. Fakt ten jest niezwykle istotny zwłaszcza z punktu widzenia zapotrzebowania na pracowników posiadających odpowiednie kompetencje i kwalifikacje typowe dla handlu, gdyż transwersalność handlu powoduje, że są oni potrzebni w większości podmiotów gospodarczych.

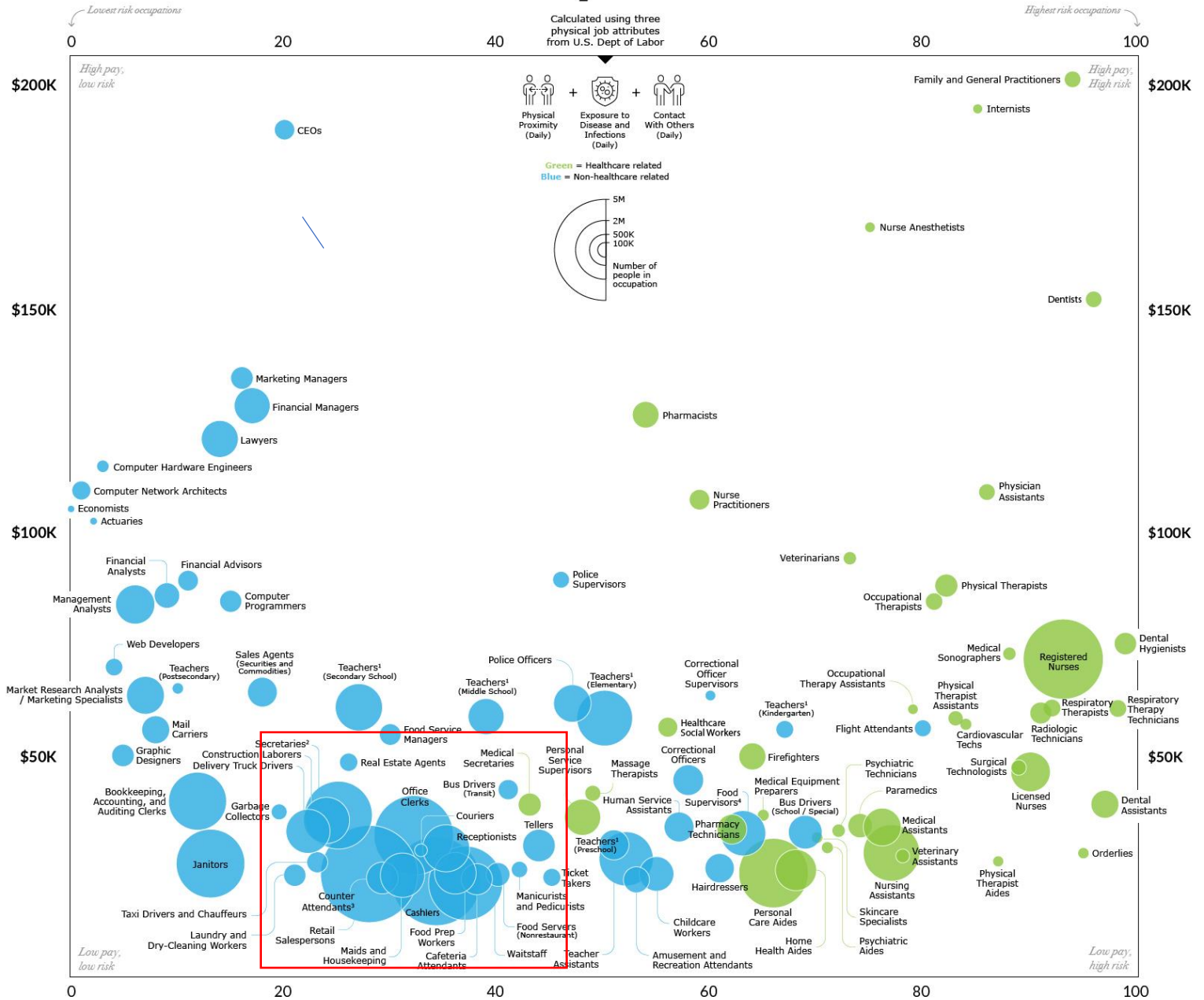
Współczesny handel ma charakter globalny. Jego aktorzy tworzą różnorodne powiązania ponadnarodowe obejmujące całą planetę. Wytworzone w ten sposób łańcuchy dostaw są wrażliwe na rozmaite nagłe zdarzenia, które mogą zakłócić ich przebieg. Trwająca od pierwszego kwartału 2020 roku pandemia COVID-19 jest przypadkiem tego typu zakłócenia. Jednak, jak stwierdzano w poprzednich raportach, naturą handlu jest dostosowanie do zmieniających się warunków a także ciągły rozwój i poszukiwanie nowych możliwości. handlu powoduje jego ciągła ewolucje, która odpowiednio wspierana może nie tylko doprowadzić do zahamowania przedstawionych poniżej negatywnych zjawisk i tendencji, ale

również doprowadzić do istotnego rozwoju nowych form działalności tego ważnego sektora gospodarki.

Pracownicy handlu są jednymi z najbardziej narażonych na zakażenie COVID-19 w miejscu pracy. Jest to powodowane wielością ich kontaktów społecznych i koniecznością bliskich interakcji z klientami oraz innymi pracownikami, która występuje niemal na wszystkich stanowiskach pracy w handlu. Sytuacja ta jest dostrzegana przez władze sanitarne na całym świecie. Według Europejskiego Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (European Centre for the Development of Vocational Training – dalej – CEDEFOP) pracownicy handlu są drugą po zawodach medycznych najbardziej narażoną na zakażenie COVID-19 grupą pracowniczą na terenie EU [CEDEFOP: 2020]ⁱⁱⁱ. Podobnie wskazuje amerykański Departament Pracy [U.S. Department of Labor:2020]^{iv}, który lokuje zawody handlowe, w relacji do zarobków, w grupie jednych z najbardziej narażonych na zakażenie COVID-19, co przedstawiono na rysunku nr 2.

Rys. nr 2. Ryzyko zakażenia COVID-19 w zawodach wg. Amerykańskiego Departamentu Pracy.

COVID-19 Occupational Risk Score

Source: U.S. Dept of Labor, O*Net database ¹Excluding special needs ²Except Legal, Medical, and Executive ³Cafeteria, Concession, and Café ⁴Food Preparation and Serving visualcapitalist.com

Źródło: U.S. Department of labour, www.dol.gov (16.09.2020).

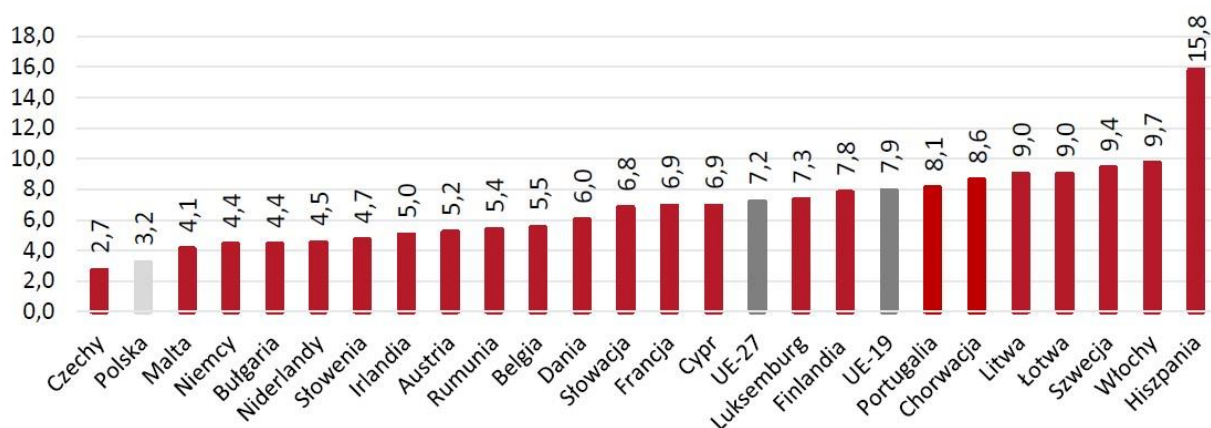
Świadomość zagrożenia oraz dążenie do przeciwdziałania pandemii spowodowały, że na całym świecie wprowadzono liczne przepisy regulujące sposób i tryb pracy w placówkach handlowych. Działania takie na początku marca 2020 podjęto również w Polsce. W dniu 2 marca Sejm przyjął Ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374), która weszła w życie 8 marca. W kolejnych dniach ogłaszano następne akty prawne mające związek ze wspomnianą ustawą, którą określono mianem specustawy covidowej. Jednym z nich było Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego. (Dz.U. z 2020 r. poz. 433). Przepisy te narzucały istotne ograniczenia na podmioty sektora handlu, z których wiele musiało zostać czasowo zamkniętych w ramach zarządzonego profilaktycznie lockdownu gospodarki. W kolejnych kwartałach rząd znosił poszczególne ograniczenia i wprowadził działania mające wspierać przedsiębiorców.

W III kwartale 2020 roku sytuacja handlu w Polsce jest w bezpośredni sposób uwarunkowana przebiegiem pandemii COVID-19 i jej wpływem na rynek pracy oraz wynikającymi z zagrożenia pandemia działaniami rządu, które regulują sposób i tryb pracy placówek handlu. Należy podkreślić, że do końca września nie sprawdziły się żadne z wcześniejszych scenariuszy katastroficznych dla gospodarki. Nie oznacza to jednak braku problemów.

Nominalnie, mimo wcześniejszych negatywnych prognoz ogólna sytuacja rynku i jego rynku pracy w analizowanym okresie wydaje się być nie najgorsza. We wrześniu bezrobocie wzrosło jedynie minimalnie, zaś szereg firm ogłosiło, że nie zamierza zwalniać swoich pracowników [Business Insider: Pierwszy raz od wybuchu pandemii liczba bezrobotnych spadła]^v.

Sytuacja na rynku pracy w Polsce, jak też większości pozostałych krajów UE, wydaje się stabilna. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w wynikach, przytaczanych przez PARP, badań statystycznych udostępnianych przez Eurostat [PARP: 2020]^{vi}. Według tych danych, w lipcu 2020, stopa bezrobocia dla krajów UE-27 wynosiła tylko 7,9%, gdy w roku 2013 sięgało ono aż 11,4%. W badaniu najwyższe wskaźniki bezrobocia odnotowano w Hiszpanii (15,8%), Włoszech (9,7%) i Szwecji (9,4%), natomiast najniższe – w Czechach (2,7%), Polsce (3,2%), na Malcie (4,1%), w Niemczech oraz Bułgarii (po 4,4%). Dane te przedstawiono na rysunku nr 3.

Rys 3. Bezrobocie w krajach UE-27 w lipcu 2020.

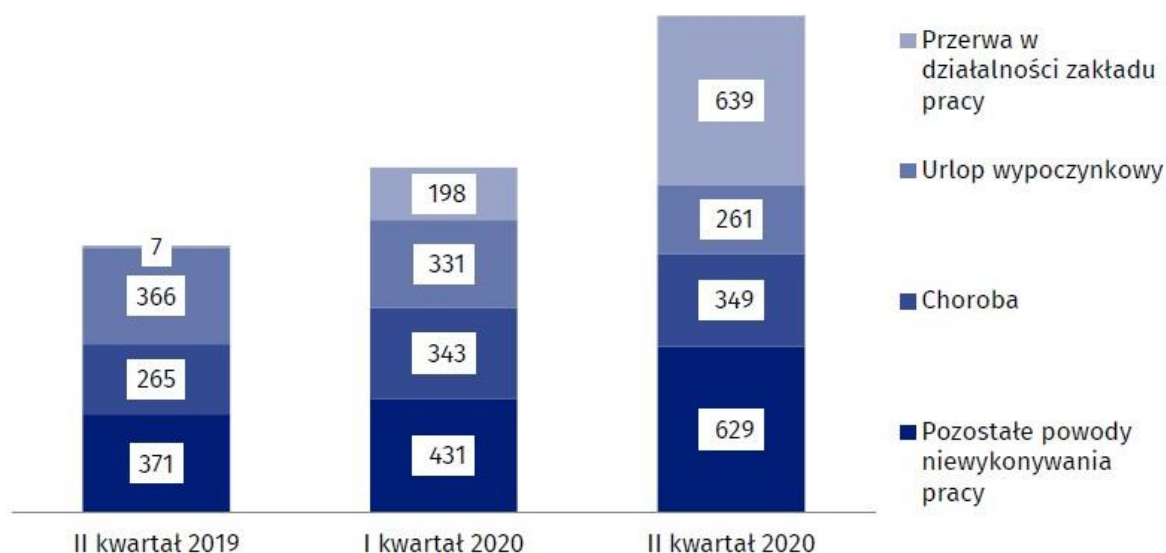

* Brak danych dla Estonii, Grecji i Węgier.

Źródło: PARP:2020.

Dobra sytuacja Polski w zakresie ilości osób niezatrudnionych może być jednak myląca i nie powinna być brana jako wskaźnik stabilności gospodarczej. Specyfiką polskiego rynku pracy jest częste stosowanie tzw. śmieciowych umów o pracę oraz przyzwoleniu na pracę bez umowy. W wypadku czasowego zamknięcia miejsca pracy pracownicy tacy są „zamrażani” na przymusowym wolnym lub godzą się pracować bez umowy. Zjawisko takie wystąpiło w przypadku pandemii COVID-19, co zostało odnotowane przez GUS w Informacji o rynku pracy w drugim kwartale 2020 roku [GUS:2020]^{vii}. Instytucja statystyczna zebrała dane na temat powodu nieobecności pracowników w pracy, w drugim kwartale 2020 roku, co zilustrowano na rysunku 4.

Rys 4. Absencje w pracy według głównej przyczyny niewykonywania pracy w badanym tygodniu (w tysiącach)

Źródło: GUS:2020.

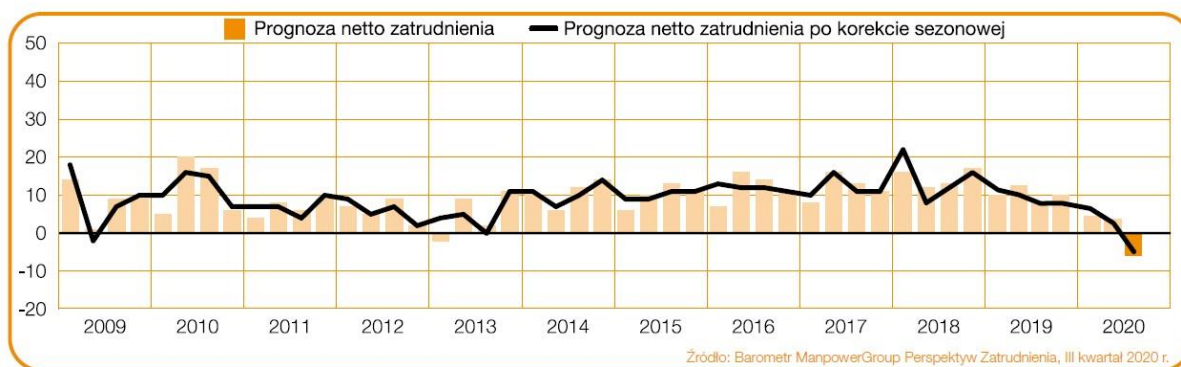
Na podstawie danych z 2 kwartału, można sądzić, że podobna sytuacja będzie mieć miejsce również w okresie lipca – września 2020. Z powodu braku danych można obecnie tylko przypuszczać, ale najprawdopodobniej wielu pracodawców wysłało w tym czasie swoich pracowników na przymusowe urlopy. Pracodawcy wykorzystywali również, nadane im wspomnianą wcześniej specustawą covidową prawo, do zmniejszania wynagrodzeń pracowników. Często korzystano też z możliwości uzyskania, w ramach rządowych tarcz anty covidowych, dofinansowania do wypłat dla pracowników.

Działania te koloryzują rzeczywisty obraz polskiego rynku pracy w analizowanym kwartale, zaś opisane zjawiska są już na tyle duże, że znajdują swoje odzwierciedlenie w mediach. Informują one, że według szacunków ekspertów rynku pracy, prawie 700 tysięcy osób zatrudnionych jest wyłącznie na papierze, zaś ponad 200 tysięcy osób zrezygnowało z pracy nie rejestrując się w urzędach pracy i nie poszukując nowego zatrudnienia [J. Frączyk: 2020]^{viii}.

Problemy tego rodzaju dotyczą również pracowników handlu. Według wspomnianej w poprzednich raportach, obejmującej wpływ COVID-19, edycji specjalnej raportu Instytutu Badawczego Randstadt, z 7 kwietnia 2020, nastroje pracowników w sektorze handlu w II kwartale były dużo mniej korzystne niż przed pandemią [Randstadt: 2020]. Swoją sytuację jako zagrożoną w poważnym stopniu zwolnieniem, określiło wówczas aż 34 ze 154 badanych.

Wyrażany w kwietniu niepokój pracowników potwierdzają dane z Barometru ManpowerGroup za trzeci kwartał 2020 [Barometr ManpowerGroup Perspektyw Zatrudnienia Polska III kwartał 2020 roku: 2020]^{ix} który przewiduje 5% spadek zatrudnienia w handlu, oraz o 7 punktów procentowych w ujęciu kwartalnym i o 14 punktów procentowych w porównaniu do trzeciego kwartału 2019 r.

Rys. 5 Przewidywany spadek zatrudnienia w handlu w III kwartale 2020 roku

Na podstawie wypowiedzi zebranych w gronie Sektorowej Rady ds. Kompetencji w Handlu oraz od przedstawicieli sektora, można stwierdzić, że negatywne skutki pandemii najmocniej odczuły podmioty handlowe operujące w branży non food. Są one często lokalizowane w centrach i galeriach handlowych, które w okresie lockdownu pozostawały zamknięte najdłużej [gospodarka.dziennik.pl: 2020]^x. Wiele z takich podmiotów dokonało zmiany kanału sprzedaży w tym czasie zmiany kanału sprzedaży na e-handel. Zmiana ta powoduje istotny wzrost zapotrzebowania na specjalistów e-commerce, co jest widoczne w sierpniowym raporcie Rynek pracy w czasie COVID-19 [Grant Thornton: 2020]^{xi}. Przedstawione w nim dane wskazują, że na rynku pracy handlu, w miesiącu sierpniu 2020, w stosunku do danych z 2019 roku zapotrzebowanie na sprzedawców spadło o 29% natomiast na specjalistów od e-commerce wzrosło o 35%.

O ile spadek liczby ofert dla sprzedawców można tłumaczyć sezonowością, to wzrost zainteresowania rynku pracownikami posiadającymi kompetencje e-commerce ma już charakter wyraźnego trendu. Rozwój handlu elektronicznego w Polsce przebiega bardzo dynamicznie. Wpisuje się on w prognozy zarysowane we wcześniejszych raportach i jest już wyraźnie dostrzegany przez media [M. Duszczyk: 2020]^{xii}. Dostrzegają ją również pozostałe firmy, które też zamierzają rozwinąć ekspansję za pomocą tego kanału dystrybucji.

Ogólna koniunktura w handlu w III kwartale 2020 roku uległa poprawie, co potwierdzają badania koniunktury w handlu prowadzone przez Instytutu Rozwoju Gospodarczego Szkoły Głównej Handlowej [IRG SGH: 2020]^{xiii}. Operując własnym wskaźnikiem koniunktury (IRGTRD), badacze z IRG SGH wykazują, że jego wartość zwiększył a się w ciągu kwartału o 24,0 pkt i obecnie wynosi -4,8 pkt. Aktualny wskaźnik jest niższy od średniej dla trzeciego kwartału z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona -0,9 pkt) oraz niższy od poziomu odnotowanego przed rokiem (-1,5 pkt w III kwartale 2019 r.).

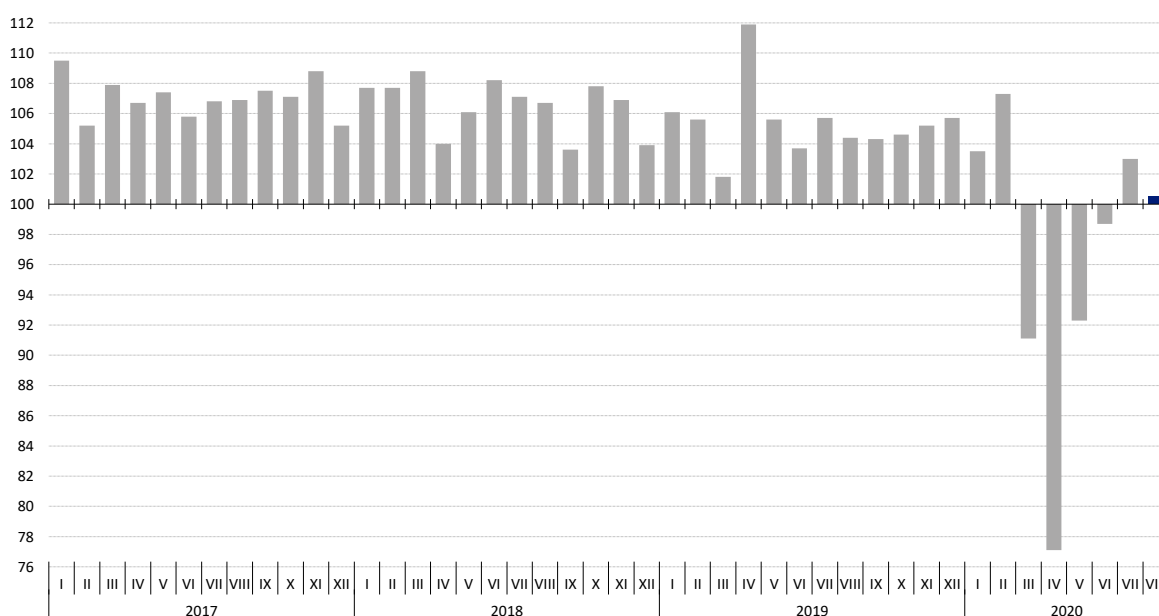
Pozytywne informacje na ten temat podaje również, w raporcie Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach – wrzesień 2020 r. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę – oceny i oczekiwania (Aneks), GUS [GUS 2020a]^{xiv}. Posługując się wskaźnikiem ogólnego klimatu koniunktury (NSA) informuje on, że w przypadku handlu hurtowego poziom koniunktury utrzymuje się na minus 4,5 – podobnym jak w sierpniu (minus 4,6), zaś w przypadku handlu detalicznego na poziomie minus 6,5 – wyższym niż przed miesiącem (minus 9,8).

Na polepszające się wskaźniki koniunktury w handlu z pewnością ma wpływ rosnąca dynamika sprzedaży. Wskaźnik ten jest badany i publikowany przez GUS [GUS: 2020b]^{xv}. Według danych w sierpniu 2020 r. nastąpił wzrost sprzedaży detalicznej. W porównaniu z sierpniem 2019 r. wzrost taki zaobserwowano w przedsiębiorstwach sprzedających meble oraz sprzęt RTV i AGD (o 10,2% wobec wzrostu o 11,6% przed rokiem). Wzrost sprzedaży odnotowano również w grupach: „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 1,6%), „tekstylia, odzież, obuwie” (o 1,2%) oraz „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 0,8%). W pozostałych grupach odnotowano spadek sprzedaży od 2,2% do 6,2%. Ponadto w sierpniu 2020, w porównaniu z poprzednim miesiącem, odnotowano spadek wartości sprzedaży detalicznej przez Internet w cenach bieżących (o 7,8%). Udział tej sprzedaży zmniejszył się z 6,5% w lipcu br. do 6,1% w sierpniu br.

Spadek udziału sprzedaży przez Internet wykazały m.in. przedsiębiorstwa zaklasyfikowane do grupy „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (odpowiednio z 19,4% do 19,3%), a także podmioty z grup „tekstylnia, odzież, obuwie” (z 16,8% przed miesiącem do 15,7%) oraz „meble, RTV, AGD” (z 11,1% do 10,9%).

Poniżej na rysunku nr 6 przedstawiono w jaki sposób dynamika sprzedaży rysowała się w poprzednich miesiącach. Zwraca uwagę fakt, że w miesiącu lipcu była ona znacznie wyższa niż w sierpniu.

Rys. 6. Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe) – analogiczny okres roku poprzedniego=100.

Źródło: [GUS:2020b].

W aneksie do lipcowej informacji sygnałnej GUS na temat koniunktury gospodarczej [GUS:2020c]^{xvi}, podano wyniki badań pracodawców z sektora handlu, z podziałem na działalność hurtową i detaliczną. Wyniki te przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 1. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania przedstawicieli handlu hurtowego i detalicznego.

Handel hurtowy	Handel detaliczny
<p>W lipcu we wszystkich klasach wielkości największy odsetek przedsiębiorstw ocenił skutki pandemii jako nieznaczne, choć poważne skutki odczuwa również duża grupa przedsiębiorstw. Wpływ tych skutków jako zagrażający stabilności firmy odczuły najbardziej jednostki małe (10,2%).</p>	<p>W podziale na klasy wielkości skutki pandemii jako poważne oceniały w lipcu najczęściej jednostki duże (43,5%), choć tu i w pozostałych klasach dominował wariant „nieznaczne”. Skutki te jako zagrażające stabilności firmy w najwyższym stopniu sygnalizowały jednostki mikro (15,6%). W lipcu przede wszystkim jednostki z branży tekstylia, odzież, obuwie oceniały skutki pandemii jako poważne (43,8%); najczęściej spośród prezentowanych branż uważały one również, że skutki te zagrażają stabilności firmy (15,8%). Podmioty zajmujące się sprzedażą żywności oraz pojazdów samochodowych¹ w większości zaznaczyły wariant „nieznaczne” (odpowiednio 50,9% i 50,6%).</p>
<p>Większość przedsiębiorstw ze wszystkich klas wielkości planowała wdrożenie działań nieznacznie wpływających na działalność</p>	<p>W lipcu 53,2% dużych przedsiębiorstw planowało wdrożenie działań silnie wpływających na działalność i mających na</p>

¹ Obejmuje jednostki należące wg PKD2007 do działu 45 sekcji G, prowadzące działalność z zakresu sprzedaży, naprawy i konserwacji pojazdów samochodowych

<p>firmy, a mających na celu zmniejszenie negatywnych skutków pandemii. 36,6% jednostek dużych zgłosiła podjęcie działań silnie wpływających. Spośród wszystkich klas wielkości brak planów w tym zakresie sygnalizowały przede wszystkim jednostki mikro (33,3%).</p>	<p>celu zmniejszenie negatywnych skutków pandemii. Spośród wszystkich klas wielkości największy udział jednostek, które nie planowały działań w tym zakresie był w podmiotach mikro (24,9%). Największy odsetek jednostek planujących podjąć działania nieznacznie wpływające na działalność odnotowywany był w firmach sprzedających żywność (53,3%) oraz pojazdy samochodowe (42,8%). Spośród prezentowanych branż żadnych działań w tym zakresie nie planowały najczęściej firmy z branży tekstylia, odzież, obuwie (22,7%).</p>
<p>Praca zdalna i zbliżone formy pracy dotyczyły w lipcu największego odsetka pracowników z przedsiębiorstw we wszystkich klasach wielkości. Z takiego rozwiązania korzystały głównie jednostki duże (33,6%).</p>	<p>Praca zdalna i zbliżone formy pracy dotyczyły przede wszystkim pracowników przedsiębiorstw mikro i dużych (odpowiednio 13,1% oraz 12,0%). W podziale na branże, takie formy pracy dotyczyły głównie firm zajmujących się sprzedażą tekstyliów, odzieży i obuwia (12,5%), a także pojazdów samochodowych (13,1%).</p>
<p>Jednostki ze wszystkich klas wielkości zgłaszały w lipcu spadek zamówień na półprodukty, surowce, towary lub usługi itp. (w porównaniu do sytuacji gdyby nie było pandemii) – składanych zarówno u dostawców, jak też przez klientów. Największy spadek w tym zakresie dotyczył firm mikro (odpowiednio 13,1% i 11,9%) oraz małych (analogicznie 12,8% i 12,3%).</p>	<p>Przedstawiciele wszystkich klas wielkości sygnalizowali w lipcu spadek zamówień na półprodukty, surowce, towary lub usługi itp. (w porównaniu do sytuacji gdyby nie było pandemii) – składanych zarówno u dostawców, jak też przez klientów. Największy spadek w tym zakresie odnotowały jednostki mikro (odpowiednio o 17,8% i 16,4%). W przypadku prezentowanych branż, spadek w tym zakresie odczuły najbardziej firmy zajmujące się sprzedażą tekstyliów, odzieży i obuwia (odpowiednio o 19,4% i 17,9%).</p>
<p>Na pytanie o „czas przetrwania” firmy przy utrzymywaniu działań i obostrzeń</p>	<p>Na pytanie o „czas przetrwania” firmy przy utrzymywaniu działań i obostrzeń</p>

<p>powziętych w celu zwalczania koronawirusa przedsiębiorstwa ze wszystkich klas wielkości najczęściej wybierały wariant „powyżej 6 miesięcy” – w szczególności jednostki duże (80,7%).</p>	<p>powziętych w celu zwalczania koronawirusa odpowiedzi były zróżnicowane. W przypadku jednostek mikro największy odsetek firm wskazał na okres 2-3 miesięcy (37,2%), z kolei przedsiębiorstwa małe, średnie i duże najczęściej wybierały wariant „powyżej 6 miesięcy” (odpowiednio 37,9%, 44,1% oraz 67,5%). Jednostki z branż żywność oraz pojazdy samochodowe swój „czas przetrwania” najczęściej określały na więcej niż 6 miesięcy (odpowiednio 49,3% i 47,7%), natomiast w przypadku tekstyliów, odzieży, obuwia 70,0% firm wskazało na okres od 2 do 6 miesięcy.</p>
<p>W lipcu jednostki ze wszystkich klas wielkości oceniały najczęściej zatory płatnicze jako „nieznaczące”. Poważne zatory odnotowane były przede wszystkim wśród firm małych (20,4%). Najczęściej zatorów płatniczych nie oczekiwali przedstawiciele jednostek mikro (33,1%) i dużych (32,5%).</p>	<p>W odpowiedzi na pytanie odnoszące się do zatorów płatniczych, zdecydowana większość firm ze wszystkich klas wielkości wybrała w lipcu jeden z dwóch wariantów – „nieznaczące” lub „nie oczekujemy”. Poważne zatory odnotowały przede wszystkim firmy średnie (17,6%). Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku wszystkich prezentowanych branż. Wśród firm z branży tekstylia, odzież, obuwiu był największy odsetek jednostek odczuwających poważne zatory płatnicze (27,7%).</p>

Źródło: [GUS: 2020c].

Podsumowanie

W analizowanym okresie sektor handlu rozwija się pomimo negatywnego wpływu pandemii COVID-19. Jest ona nawet pewnym katalizatorem zmian w zakresie przechodzenia podmiotów handlowych do nowego kanału dystrybucji jakim jest e-handel. Na rynku pracy sektora wywołuje to rosnące zapotrzebowanie na specjalistów w zakresie e-commerce.

Dotyczy to zarówno pracowników szeregowych jak też menedżerów.

W placówkach nadal obowiązują obostrzenia i zalecenia dotyczące profilaktyki COVID-19, co sprawia, że w zakresie kompetencji pracowników pojawiają się oczekiwania co do znajomości i gotowości do stosowania procedur związanych z bezpieczeństwem klienta i produktu. Przedsiębiorcy sektora wyrażają ostrożny optymizm w zakresie dalszej działalności, jednak odnotowują spadki sprzedaży, zwłaszcza w branży non food.

Literatura:

- Barometr Zawodów 2020, WUP Kraków 2019, https://barometrzaszodow.pl/userfiles/Barometr/2020/raport_ogolnopolski_2020.pdf (09.09.2020).
- Will coronavirus have lasting labour market effects? Cedefop seeks answers, <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/will-coronavirus-have-lasting-labour-market-effects-edefop-seeks-answers> (20.04.2020).
- U.S. Department of Labor: Covid-19 occupational risk score, <https://www.dol.gov> (16.09.2020).
- Pierwszy raz od wybuchu pandemii liczba bezrobotnych spadła, <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/praca/bezrobocie-w-polsce-sierpniem-pierwszym-miesiacem-ze-spadkiem-liczby-bezrobotnych/qbw8j4q> (27.09.2020).
- Rynek Pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań, PARP, Warszawa 2020.

- Informacja o rynku pracy w drugim kwartale 2020 roku (dane wstępne), GUS 2020, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/informacja-o-rynku-pracy-w-drugim-kwartale-2020-roku-dane-wstepne,12,42.html> (25.09.2020).
- Frączyk J., Niski wzrost bezrobocia to tylko część prawdy. Ponad 200 tys. osób zrezygnowało z pracy, <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/bezrobocie-w-pandemii-ponad-200-tys-osob-zrezygnowalo-z-pracy/gwdzsrx> (17.09.2020).
- M. Chądzyński, G. Osiecki, B. Godusławski, Rynek pracy już cierpi przez koronawirusa. Gospodarka gaśnie, <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/6475662,koronawirus-gospodarka-kryzys-covid-19.html> (28.04.2020).
- Rynek pracy w czasie COVID-19, Grant Thornton, <https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/09/Rynek-pracy-w-czasie-koronawirusa-w-sierpniu-RAPORT-15-09-2020.pdf> (20.09.2020).
- Duszczyk M., Polska liderem w e-handlu. Dwukrotny wzrost zamówień, <https://cyfrowa.rp.pl/biznes/51454-polska-liderem-w-e-handlu-dwukrotny-wzrost-zamowien> (03.09.2020).
- Koniunktura w handlu. Badanie nr 107, IRG SGH, 2020, <https://ssl-kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/Documents/irg%20sgh%20info%20sygnalna%20koniunktura%20w%20handlu%20III%20kwartal%202020.pdf> (06.09.2020).

- Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach – wrzesień 2020 r. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę – oceny i oczekiwania (Aneks), GUS 2020, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/koniunktura-w-przetworstwie-przemyslowym-budownictwie-handlu-i-uslugach-wrzesien-2020-roku,3,94.html> (28.09.2020).
- Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe). Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (lipiec 2020), GUS 2020, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5516/4/39/1/aneks_do_publicacji_koniunktura_w_przetworstwie_przemyslowym_budownictwie_handlu_i_uslugach_2000-2020_lipiec_2020.pdf (18.08.2020).
- Dynamika sprzedaży detalicznej w sierpniu 2020, GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dynamika-sprzedazy-detalicznej-w-sierpniu-2020-roku,14,68.html> (22.09.2020).
- Barometr ManpowerGroup Perspektyw Zatrudnienia Polska Q3 2020. Raport z badania ManpowerGroup III kwartał 2020 roku, https://www.manpowergroup.pl/wp-content/uploads/2020/06/Barometr_ManpowerGroup_Perspektyw_Zatrudnienia_Q3_20_PL_WWW.pdf (25.09.2020).
- GUS BDL. (2019), <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (08.04.2020).

- ⁱ Barometr Zawodów 2020, WUP Kraków 2019, https://barometrzwodow.pl/userfiles/Barometr/2020/raport_ogolnopolski_2020.pdf (09.09.2020).
- ⁱⁱ GUS BDL. (2019), <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (08.04.2020).
- ⁱⁱⁱ Will coronavirus have lasting labour market effects? Cedefop seeks answers, <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/will-coronavirus-have-lasting-labour-market-effects-cedefop-seeks-answers> (20.04.2020).
- ^{iv} U.S. Department of Labor: Covid-19 occupational risk score, <https://www.dol.gov> (16.09.2020).
- ^v Pierwszy raz od wybuchu pandemii liczba bezrobotnych spadła, <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/praca/bezrobocie-w-polsce-sierpien-pierwszym-miesiacem-ze-spadkiem-liczby-bezrobotnych/qbw8j4q> (27.09.2020).
- ^{vi} Rynek Pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań, PARP, Warszawa 2020.
- ^{vii} Informacja o rynku pracy w drugim kwartale 2020 roku (dane wstępne), GUS 2020, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/informacja-o-ryнку-pracy-w-drugim-kwartale-2020-roku-dane-wstepne.12.42.html> (25.09.2020).
- ^{viii} J. Frączyk, Niski wzrost bezrobocia to tylko część prawdy. Ponad 200 tys. osób zrezygnowało z pracy, <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/bezrobocie-w-pandemii-ponad-200-tys-osob-zrezygnowalo-z-pracy/gwdzsrx> (17.09.2020).
- ^{ix} Barometr ManpowerGroup Perspektyw Zatrudnienia Polska Q3 2020. Raport z badania ManpowerGroup III kwartał 2020 roku, https://www.manpowergroup.pl/wp-content/uploads/2020/06/Barometr_ManpowerGroup_Perspektyw_Zatrudnienia_Q3_20_PL_WWW.pdf (25.09.2020).
- ^x M. Chądzyński, G. Osiecki, B. Godusławski, Rynek pracy już cierpi przez koronawirusa. Gospodarka gaśnie, <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/6475662.koronawirus-gospodarka-kryzys-covid-19.html> (28.04.2020).
- ^{xi} Rynek pracy w czasie COVID-19, Grant Thornton, <https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/09/Rynek-pracy-w-czasie-koronawirusa-w-sierpniu-RAPORT-15-09-2020.pdf> (20.09.2020).
- ^{xii} M. Duszczyk, Polska liderem w e-handlu. Dwukrotny wzrost zamówień, <https://cyfrowa.rp.pl/biznes/51454-polska-liderem-w-e-handlu-dwukrotny-wzrost-zamowien> (03.09.2020).
- ^{xiii} Koniunktura w handlu. Badanie nr 107, IRG SGH, 2020, <https://ssl-kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/Documents/irg%20sg%20info%20sygnalna%20koniunktura%20w%20handlu%20III%20kwartal%202020.pdf> (06.09.2020).
- ^{xiv} Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach – wrzesień 2020 r. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę – oceny i oczekiwania (Aneks), GUS 2020, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/koniunktura-w-przetworstwie-przemyslowym-budownictwie-handlu-i-uslugach-wrzesien-2020-roku.3.94.html> (28.09.2020).
- ^{xv} Dynamika sprzedaży detalicznej w sierpniu 2020, GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dynamika-sprzedazy-detalicznej-w-sierpniu-2020-roku.14.68.html> (22.09.2020).
- ^{xvi} Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe). Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (lipiec 2020)”, GUS 2020, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5516/4/39/1/aneks_do_publicacji_koniunktura_w_przetworstwie_przemyslowym_budownictwie_handlu_i_uslugach_2000-2020_lipiec_2020.pdf (18.08.2020).